

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

کلام امیر علی علیه السلام آموزش مفاهیم نهج البلاغه

پایه نهم متوسطه اول گروه با آسیب شنوایی

علی برادر

کلام امیر

معاونت آموزشی، پرورشی و تربیت بدنی

سال تحصیلی ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

کلام امیر علی علیه السلام آموزش مفاهیم نهج البلاغه

پایه نهم متوسطه اول گروه با آسیب شنوایی

معاونت آموزشی، پرورشی و تربیت بدنی

سال تحصیلی ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

کلام امیر

علی علیه السلام آموزش مفاهیم نهج البلاغه

پایه نهم متوسطه اول گروه با آسیب شنوایی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	 مقدمه
۲	 آشنایی با نهج البلاغه
۴	 انجام کار نیک و دوری از گناه
۶	 سیمای نماز
۸	 ضرورت اتحاد و همبستگی
۹	 آثار وحدت
۱۱	 منابع

نهج البلاغه گنجینه‌ای از سخنان زیبا و حکیمانه امام علی(ع) است؛ سخنانی که با گذشت قرن‌ها هنوز هم تازه و راهنمای زندگی ما هستند. در این کتاب، امام علی(ع) درباره موضوعاتی مانند دوستی، امانت‌داری، کارهای خوب و بد، عدالت و مهربانی با مردم صحبت کرده‌اند.

امروز نوجوانان در مدرسه، خانه و حتی فضای مجازی با مسائل و انتخاب‌های مهمی روبه‌رو هستند. دانستن راهنمایی‌های نهج البلاغه می‌تواند به ما کمک کند که تصمیم‌های درست بگیریم، روابط بهتری بسازیم و با دیگران مهربان‌تر و منصف‌تر باشیم.

این محتوای آموزشی با زبان ساده، مثال‌های امروزی و فعالیت‌های جذاب تهیه شده تا نوجوانان بتوانند پیام‌های نهج البلاغه را بهتر بفهمند و در زندگی روزمره به کار بگیرند. هدف ما این است که هر یک از این درس‌ها، چراغی برای مسیر زندگی شما باشد.

آشنایی با نهج البلاغه

نهج البلاغه یکی از کتاب‌های مهم و ارزشمند اسلامی است.

این کتاب، سخنان زیبا و پرمعنای امام علی (ع) را در خود جمع کرده است. برخی از بزرگان دینی نهج البلاغه را «برادر قرآن» نامیده‌اند.

چه کسی نهج البلاغه را جمع‌آوری کرد؟

نهج البلاغه را شریف رضی، جمع‌آوری کرده است. شریف رضی در شهر بغداد زندگی می‌کرد. او ۲۰ سال تلاش کرد تا سخنان امام علی (ع) را در یک کتاب به نام «نهج البلاغه» جمع کند و به مردم معرفی کند. شریف رضی در سن ۴۷ سالگی از دنیا رفت روحش شاد.

معنای نهج البلاغه:

آیا می‌دانید نهج البلاغه به چه معناست؟ نهج البلاغه یک کلمه ی عربی است.

نهج یعنی: راه و روش

بلاغه یعنی: سخن روشن و واضح

نهج البلاغه یعنی راه و روش زیبا سخن گفتن و خوب حرف زدن.

نهج البلاغه همانند قرآن کریم، کلامی دلنشین و بی نظیر دارد.

کتاب نهج البلاغه دارای چند بخش است؟

شریف رضی در کتاب نهج البلاغه سخنان زیبای امام علی (ع) را در سه بخش آورده است:

فصل اول: شامل خطبه‌ها یا سخنرانی‌های امام علی (ع) می‌باشد.

فصل دوم: شامل نامه‌های سیاسی - اخلاقی و نظامی می‌باشد.

فصل سوم: شامل حکمت‌ها یا جمله‌های کوتاه و پر معنی امام علی (ع) می‌باشد.

۲

علی بن ابی‌طالب

کلام امیر

آموزش مفاهیم نهج البلاغه پایه هفتم
متوسطه اول گروه با آسیب شنوایی

<https://linklick.ir/dl/hash/sHPsNdRDNU3Aa0z1>

در نهج البلاغه درباره‌ی موضوعات مهمی صحبت شده از جمله :

- خداشناسی و ایمان
- نماز، دعا و بندگی
- اخلاق خوب و رفتار درست
- راستگویی و امانت‌داری
- عدالت، دوستی، علم و آگاهی
- چرا باید نهج البلاغه را بخوانیم ؟
- نهج البلاغه به ما کمک می‌کند:
- بهتر خدا را بشناسیم.
- رفتار خوب را یاد بگیریم.
- راه درست زندگی را پیدا کنیم.
- با مردم با ادب و احترام رفتار کنیم.

نهج البلاغه مثل یک چراغ است؛ راه درست زندگی را به ما نشان می‌دهد. هر چه نهج البلاغه را بیش تر بخوانیم و با آن بیش تر آشنا شویم ، زیبایی هایش را بیش تر احساس می کنیم. مقام معظم رهبری در این باره می فرمایند: "هر کس یک بار نهج البلاغه را بخواند می فهمد که چه نکته های مفیدی دارد ، نهج البلاغه کتاب انسان سازی، تربیت و سعادت است. ..."

در این مجموعه به بخشی از حکمت ها و خطبه های امام علی (ع) می پردازیم.

انجام کار نیک و دوری از گناه

خداوند وقتی به کارهای نیک ما پاداش می دهد که از گناه دوری کنیم . چرا که طبق گفته قرآن خداوند کارهای خوب را فقط از پرهیزکاران قبول می کند .

کسانی که غرق گناه هستند اگر بدون توبه عبادتی کنند آن عبادت اثری ندارد و مانند ساختمانی است که روی زمین با خاک نرم و بدون پایه ساخته می شود. واضح است که با کوچک ترین بادی خراب خواهد شد. امام صادق (ع) در مثال زیبایی می فرماید : « اگر عمل خوب انجام می دهید گناه هم نکنید چون کسی که خانه ای می سازد و آن را خراب نمی کند بالاخره آن خانه ساخته می شود حتی اگر خیلی طول بکشد ولی کسی که خانه ای می سازد و مرتب خراب می کند ممکن است هرگز خانه اش کامل نشود.»

حکمت ۹۴

از حضرت علی علیه السلام پرسیدند : «خیر» چیست؟ ایشان در جواب این سوال خیر را در ۵ چیز خلاصه کردند: « علم، صبر و بردباری، شکر کردن، عبادت و توبه.»

ایشان در همین حکمت فرمودند : « خیر این نیست که مالت فراوان و فرزندان زیاد باشد.»

در دین ما همه نعمت های خداوند مثل مال، ثروت و غیره زمانی ارزش دارد که برای عبادت خداوند استفاده شود وگرنه ارزشی نخواهد داشت.

حکمت ۱۲۷

کسی که در کار خوب کوتاهی می کند دچار غصه و اندوه می شود و کسی که از مال و جانش در راه خدا استفاده نکند خداوند به او نیازی ندارد.

اندوهی (غصه) که حضرت علی (ع) در این حکمت اشاره کرده اند در سه جا می تواند پیش بیاید:

۱- هنگام رفتن از این دنیا که شخص متوجه می شود چقدر مال و عمر خود را در راه های بی فایده گذرانده و افسوس می خورد که در راه خدا مصرف نکرده است.

۲- این اندوه می تواند در قیامت باشد. زمانی که به حساب ما رسیدگی می شود و انسان می بیند که با مال و جان خود هیچ پاداشی در نامه عملش نیست، این اندوه می تواند در همین دنیا هم باشد.

۳- گاهی انسان توبه می کند و از کارهای گذشته خود پشیمان می شود و آنجاست که اندوه می خورد برای عمری که گذرانده و از مال و جانش در راه خدا استفاده نکرده است.

در آخر این حکمت گفته شده کسی که از مال و جانش در راه خدا استفاده نکند، خداوند به او بی نیاز است. این جمله نشان دهنده دوری خدا از این افراد است و اینکه این افراد از رحمت مخصوص خداوند محروم می شوند.

حکمت ۲۹۰

حضرت علی (ع) فرمودند: « اگر خداوند ما را به خاطر اجرا نکردن فرمان هایش عذاب هم نمی کرد ، برای تشکر از نعمت هایش باید از فرمان های او اطاعت می کردیم. » و در حدیث دیگری فرمودند: « کمترین چیزی که برای به جا آوردن حق خداوند واجب است این است که با نعمت های او گناه نکنیم. »

از آنجا که چشم، دهان، لب، مال، عمر و.. همه نعمت هایی از سوی خداوند است کمترین تشکر ما این است که با آنها گناه نکنیم و از دستورات خداوند سرپیچی نکنیم.

۵

علی برادر

کلام امیر

آموزش مفاهیم نهج البلاغه پایه هفتم
متوسطه اول گروه با آسپه شنوایی

حکمت ۴۶

گناهی که تو را اندوهگین و ناراحت کند پیش خداوند از کار نیکی که باعث غرور تو شود بهتر است.

البته منظور از این حکمت کمرنگ کردن زشتی گناه نیست. بلکه منظور این است که عباداتی که با غرور انجام شود و به خاطر آن انسان خود را از دیگران بالاتر و بنده بهتری بداند اینقدر زشت است که حتی گناهی که بعد از آن پشیمانی و ناراحتی باشد از آن بهتر است. گناه با همه بدی خود وقتی باعث پشیمانی واقعی و توبه شود می‌تواند انسان را به خدا نزدیک کند و باعث ترک گناه شود. ولی عبادت با غرور نه تنها انسان را حتی قدمی به خدا نزدیک نمی‌کند بلکه باعث دوری زیاد از خداوند هم می‌گردد.

سیمای نماز

نماز، راز و نیاز با خدای مهربان است. در دنیایی که زندگی در آن پر از مشکلات، ناراحتی‌ها، غم‌ها، اضطراب‌ها و ترس‌ها است، نماز گفتگو با خالق توانا و مهربانیست که در تمام مسائل زندگی می‌توان بدون کوچکترین نگرانی به او تکیه کرد. فرصت حضور در سجاده، فرصت تکیه به امن ترین تکیه‌گاه عالم است. فرصت امیدواری برای زندگی بهتر، فرصت خالی شدن دل از تمام غصه‌های عالم، فرصت ابراز عشق به مهربان‌ترین دوست هستی. فرصتی که امامان ما آن را از تمام لحظات دیگر زندگی بیشتر دوست داشتند.

نماز، اولین دستور خداوند و با شکوه‌ترین عبادت دین ما است. چند روز بعد از بعثت (به پیامبری رسیدن پیامبر اسلام حضرت محمد صلی الله) جبرئیل خواندن نماز را به پیامبر (ص) آموزش دادند. حضرت علی (ع) که ۹ ساله بودند و حضرت خدیجه اولین مرد و زنی بودند که با پیامبر نماز خواندند.

۶

علی پیامبر

کلام امیر

آموزش مفاهیم نهج البلاغه پایه هفتم
متوسطه اول گروه با آسیب شنوایی

حضرت علی علیه السلام در نماز چنان حالی داشتند. که وقتی در یکی از جنگ‌ها تیر به پایشان رفت پیامبر فرمودند: تیر را در نماز از پایشان خارج کنند چرا که حضرت علی (ع) در نماز انگار از این دنیا جدا می‌شدند و غرق مناجات با خدای خود می‌گشتند.

امیر مومنان در چندین مورد در نهج البلاغه به بیان اهمیت و جایگاه نماز پرداخته‌اند که ما به چند مورد آن اشاره می‌کنیم.

خطبه ۱۹۹

امام علی (ع) می‌فرمایند: «نماز گناهان را می‌ریزد همچنان که برگ‌ها از درختان می‌ریزند.» و از پیامبر نقل کردند که فرمودند: «نماز مانند چشمه آب گرمی است که جلوی خانه کسی باشد اگر هر شبانه روز ۵ بار خود را در آن بشوید آیا کثیفی در بدن او باقی می‌ماند.» و باز فرمودند با آنکه خداوند به پیامبر مژده بهشت را داده بود اما پیامبر بسیار نماز می‌خواندند و برای نماز خود را به زحمت می‌انداختند.

در نامه‌ای که به یکی از فرماندارانش نوشتند فرمودند: «نماز را در قتهایی که برای آن مشخص شده است بخوانید. به خاطر بیکاری آن را جلوتر از وقت نخوانید و به بهانه گرفتاری و کار، خواندن آن را عقب نیندازید.» باید همه کارهایت را با نمازت برنامه‌ریزی کنی.

در شب بیست و یکم ماه رمضان لحظاتی قبل از شهادت خود، به امام حسن و امام حسین در وصیت خود فرمودند: «بر پا داشتن نماز را از یاد نبرید چرا که نماز ستون دین است.» این سخن را ایشان از پیامبر نقل کردند که فرموده بودند نماز ستون دین شماس است اگر قبول شود بقیه کارهای خوب شما قبول می‌شود و اگر رد شود بقیه کارهای خوبتان رد می‌شود و قبول نخواهد شد و بالاخره مولای ما در شب قدر که بهتر از هزار شب است در حال نماز ضربت خوردند و در شب قدر هم به دیدار معشوق خود شتافتند.

ضرورت اتحاد و همبستگی

بدون شک رشد و پیشرفت یک کشور با همبستگی، اتحاد و مشارکت همه مردم آن کشور ممکن می‌شود و هر قدر این وحدت بیشتر باشد همه بهتر و سریع‌تر می‌توانند به هدف‌های خود برسند. پیامبر اسلام مسلمانان را به داشتن وحدت و دوری از تفرقه بسیار سفارش کردند تا جایی که جامعه را به یک بدن تشبیه فرمودند که هر قسمت آن به درد آید همه بدن دچار مشکل می‌شود.

حضرت علی علیه السلام در خطبه ۱۹۲ نهج البلاغه نتیجه بزرگ پیامبری حضرت رسول را برادری و وحدت مسلمانان دانستند.

حضرت در خطبه ۱۲۷ فرمودند: «دست خدا با جماعت است از پراکندگی و دوری از هم پرهیزید (دوری کنید) . انسان تنها زود به دام شیطان می‌افتد، همانطور که گوسفند تنها به دام گرگ می‌افتد.

حضرت علی علیه السلام با وجودی که پیامبر ایشان را به امامت و جانشینی بعد از خودشان انتخاب کرده بودند بعد از رحلت پیامبر برای جلوگیری از تفرقه و جدایی بین مسلمانان و حفظ وحدت و یکپارچگی آنها سال‌ها سکوت کردند و از حق خود گذشتند.

در جایی فرمودند: «در جانشینی پیامبر دیدم « صبر » از ایجاد تفرقه و ریخته شدن خون مسلمانان بهتر است. مردم تازه مسلمان شده‌اند و دین با کوچک‌ترین کوتاهی از بین می‌رود و وارونه می‌شود به همین خاطر سکوت کردند و از حق خود گذشتند.

آثار وحدت

اگر در جامعه اسلامی وحدت وجود داشته باشد آثار مثبت بسیار زیادی به دنبال خواهد داشت که ما در اینجا به چند نمونه آن در کلام امیر مومنان (ع) اشاره می‌کنیم:

۱- ریزش رحمت الهی:

پیامبر فرمودند: «وحدت و اتحاد باعث فرو فرستاده شدن رحمت خداوند و تفرقه و جدایی باعث مشکلات و عذاب است.»

حضرت علی علیه السلام فرمودند: «جماعت و با هم بودن باعث برکت است.»

و همچنین فرمودند: «خداوند به امت اسلام منت گذاشت و به آنها وحدت و برادری داد که با وجود آن به نعمتی برسند که هیچکس نمی‌تواند ارزش آن را بشناسد زیرا بسیار گرانقدر و والاست.»

۲- عزت و سربلندی:

یکی از مهم‌ترین آثار وحدت در جامعه، سربلندی و عزت آن است.

تاریخ نشان داده است هر ملتی که وحدت داشته باشد به عزت و سربلندی می‌رسد.

امیدواریم ما مسلمانان قدر این نعمت بزرگ را بدانیم و با بحث‌های بی‌ارزش و رفتارهای نامناسب دلهامان را از هم دور نکنیم و وحدتمان را حفظ کنیم تا عزت و قدرتمان روز به روز بیشتر شود.

آزمون :

دانش آموز گرامی، روی لینک زیر بزن و به طور آنلاین در آزمون شرکت کن :

.

۱۰

علی برادر

کلام امیر

آموزش مفاهیم نهج البلاغه پایه هفتم
متوسطه اول گروه با آسیب شنوایی

- نهج البلاغه، سید شریف رضی ترجمه محمد دشتی. تهران: پیام عدالت. ۱۳۹۲

- نهج البلاغه، سید شریف رضی ترجمه عبدالمحمد آیتی. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی. ۱۳۷۸

- حکمت های نهج البلاغه جلد اول. محمد رضا هادی زاده. تهران: تابان. ۱۳۸۶

- واقعیت نگری در نهج البلاغه. بنیاد نهج البلاغه. تهران: تربیت ۱۳۷۰

- ولایت و رهبری در نهج البلاغه. مسلم قلی پور گیلانی. تهران: فروزش ۱۳۸۴

- گهر عمر . جواد محدثی. مشهد: آستان قدس رضوی ۱۳۸۷

- کتاب درسی پیام های آسمان پایه ی نهم سال تحصیلی ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

